Ч. 220 (12.876). Львів, пятниця 2. жовтня 1931. Puoctowa optatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

| | |
|---|---|
| Місячно | 5·00 зол. |
| Чвертьрічно | 15·00 " |
| Піврічно | 30·00 " |
| Річно | 60·00 " |

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
" Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

# На терені Манджурії.

## Оригінальна кореспонденція до „Діла" з Харбіна.

Сьогодні отримали ми від одного нашого земляка листа з кількома звістками про конфлікт на Далекому Сході. Автор працює уже 11 літ в далеко-східних часописах, працював м. ін. в українській газеті „Щире Слово" у Владивостоці. У листі до редакції жаліється, що живучи стільки літ серед чужинців, так далеко від рідного краю, забуває помалу й матірню мову, а проте ні він ні інші тамошні українці не поривають звязків з українською культурою і живо цікавляться українським життям на батьківських землях. Очевидно, що дуже радо містимо цей допис, який теж, не вважаючи на дату висилки, не втратив для европейських читачів, своєї актуальної вартости. Просимо теж цією дорогою Ш. Автора писати до нас частіше. — **Редакція.**

**Харбін, 20. вересня 1931.**

Поки цей лист дійде до вас, то европейські ґазети будуть вже добре поінформовані про останні події, що зараз розгортаються тепер у нашому краю — Манджурії. Яка безпосередня підстава того останнього японсько-китайського конфлікту?

Якось недавно один японський старшина в товаристві адютанта та одного росіянина-геодезиста відправились зі стації Буходу, що находиться на шляху східньо-китайської залізниці в гори Хунгану, де займались геодезійними працями. Там напали на них китайські вояки і, як говорять тайні японські звідомлення, їх всіх убили.

Японська влада в Мукдені через свого консуля передала мукденському урядові Манджурії ультіматум, щоби до трьох днів винуватців засуджено, але китайці цього не зробили. Тоді японці вислали новий ультіматум, що мав 21 точок, які торкалися ріжних ділянок життя японців в Манджурії. Треба тут зауважити, що Манджурія, будучи складовою частиною Китаю, має одночасно зовсім автономний устрій з власним урядом, якого голова молодий маршал Чан-Шуе-Лян, син пок. маршала Чан-Тсо-Ліна, находиться у Пекіні.

Тимчасом в ніч на 19. вересня частина китайських вояків силою ок. 300—500 душ, напала на північну сторожу японських військ, що охороняють південно-манджурську японську залізницю. Майже всю японську охорону перебили, решта відступила. У відповіді на слідуючий день скріплений загін японських військ під командою лейтнанта Нода повів атаку на давні японські позиції і вибив звідтіля китайців, при чому біля 600 цих останніх згинуло під кулеметним вогнем. Повертаючи, японська охорона найшла Південно-Манджурську залізницю зруйнованою.

Біля чотирьох годин ранку 19. вересня зайняли японські війська частину міста Мукдену, а рівночасно японські відділи зайняли ст. Сипінгай і інші. Появилися теж поголоски, що зайнято і китайську залізницю, що починається від ст. Сипінгай на П. М. з. і йде крізь низку міст та переходить східньо-китайський шлях, будований колись москалями, а далі йде на місто Кешшань, відкіля гадають будувати її до берегів Амуру. Телегр. і зал. комунікація перервана. Китайська влада в м. Харбіні видала кілька комунікатів, що — мовляв — у Мукдені відбулися деякі сутички між японцями і китайцями, але що це не має ніякого значіння, бо вона має силу охоронити порядок в місті і по лінії Південно-Східної залізниці. Однак у той сам час місцеві англійські й японські ґазети друкують багато ріжних цікавих відомостей вже іншого характеру; вся російська преса, що нараховує тут чотири газети, пише лише те, що подобається місцевій владі... Навіть китайські незалежні газети пишуть більше з більшими подробицями конфлікту.

Ріжних балачок у місті чимало.

Настрої дуже цікаві. Наприклад, багато московських еміґрантів надіється, що прийде до японсько-радянського конфлікту і що Манджурія буде ареною цих подій. На жаль, наші українці тут у Манджурії і по всьому Далекому Сході розпорошені та не мають через російські доноси й інтриги ніяких обеднюючих громадських організацій, за виїмком культурної організації „Просвіта". А проте всі українці, яких тут таки дуже багато, вірять, що вже не далекий той час, коли на Далекім Сході будуть віяти українські прапори, бо вся ця земля облита українською кровю...

Саме вчора місцева радянська установа „Хлібоекспорт" підписала з японською фірмою „Мицубіші" контракт на постачання української пшениці в кількости 30.000 тон, так, що перші пароплави будуть в Японії на початку жовтня. Це початок радян. хлібного демпінґу, коштом українського народу в Европі й Азії, у той час, коли українське населення Приморщини, Зеленого Клина, стогне і стоками тікає з мурів ДПУ на китайську землю, шукаючи тут порятунку від голоду.

Сьогодня, 20. вересня, потяги з Харбіна відходять на південь як слід, своечасно, але не доходять до своєї крайньої точки Чанчунь, яка є вузлом цієї радянсько-китайської залізниці, але тільки до ст. Машадзи, на яких 40 км. від Чанчуня. Місцеві японці отримали від свого консуля заборону бути на вулицях міста після 7. год. вечора. В той самий час на біржі курс місцевого даяна (паперового китайського доляра, що ніби має сумнівну забезпеку в сріблі) має курс 34.90 японських сен за даян. Даян щораз дужче паде...

В другім листі хочу зясувати тутешню ситуацію докладніше і подати більше відомостей про причини конфлікту.

Японські мілітарні кола бажалиб перебрати не тільки південну частину Манджурії, де вони фактично мають повну господарську контролю за посередництвом своїх установ у власній південно-манджурській залізниці, але простягти цю свою сильну руку і на північну Манджурію й частинно на Монголію. Саме за три дні повинен вернути до Харбіна японський генеральний консуль м. Харбіна і його секретар з подорожі по радянському Далекому Сході. Ідуть якісь розмови, крутиться та хитра азійська політика, в якій ми, европейці, ніколи мабуть не зможемо визнаватись. Особливо в останніх часах, коли „країна Піднебеся" кипить і не находить покою, коли перманентна революція, почата в 1910 р., до цього часу не має свого кінця...

**Микола В. Самійлович.**

—o—

# Новий вязничний реґулямін.

**Анкета „Діла" серед українських правників.**

### IV. ГОЛОС Д-РА МИХАЙЛА ВОЛОШИНА.

I.

Можна ствердити, що загальна наука права вирішила зовсім позитивно питання про основну ріжницю поміж злочинами політичними і звичайними кримінальними. Вчені юристи арґументують, що чейже не можна прикладати одної і тої самої міри в осуді проступку, поповненого з чистих ідейних, високих мотивів і проступку з нестичної низької жадоби зиску, чи іншого особистого, еґоїстичного інтересу. Надто підчеркувано, що політичні злочини є наслідками колізії у поглядах чи переконаннях поміж носіями пануючого устрою якоїсь держави й іншими політичними ґрупами, чи верствами суспільними, так, що те саме, що сьогодні уходить за злочин може бути у пізнішому часі, чи на іншому терені поступком леґальним. Тому то не можна цього рівняти з простим злочином кримінальним.

Така ріжниця переноситься тимсамим на справців, а якщо йде про вязничну кару — то на політичних вязнів з одної і кримінальних вязнів з другої сторони.

II.

У практиці обовязуюче карне законодавство ріжних держав у ріжних часах ставилось до цього питання ріжноманітно. Обовязуючі карні кодекси у численних державах не торкали „expressis verbis" цього питання, — але дорогою розпорядків про виконування кари вязниці — ця ріжниця у прийомах політичних вязнів ставала з поступом часу і загальної культури щораз маркантнішою в користь політичних. Між іншими австрійський карний кодекс належать до тих, що не переводив „expressis verbis" ріжниці поміж політичними злочинами і простими кримінальними. Це дається пояснити тим, що цей кодекс походить з 1852 року, тобто з часу найсильнішої абсолютистичної реакції у тодішній Австрії по революційних рухах 1848 і 1849 року. Звідси така його строгість. Проте у практиці при виконуванні кари вязниці — політичні вязні користали з далекойдучих полекш, а перш усього мали пошану особистої гідности.

Подібно і в царській Росії політичні вязні, — серед яких було багато найідейніших польських борців за волю їхньої батьківщини, — користувались значними привілеями.

III.

Такий фактичний стан обняла по Австрії Польща, яка не то не скоротила в нічому набутих прав політичних вязнів, ал навіть підтвердила всю ріжницю поміж політичними і звичайними кримінальними вязнями, наприклад в амнестійному декреті з оказії відчинення законодатного сойму з 8. II. 1919. р., де згадується виразно про політичні переступства, а також в обіжниках міністра справедливости до вязничних властей про права політичних вязнів та їх применення. Тому не диво, що новий польський вязничний реґулямін з 20. VI 1931 р. ч. 71 поз. 577, який несподівано перечеркнув ріжницю між політичними і кримінальними вязнями, зикликав таку живу дискусію поміж юристами і навіть у щоденній пресі, а то тимбільше, що справою трактування політ. вязнів почала займатися Ліґа Народів на міжнародній площині.

### V. ГОЛОС Д-РА ОЛЕКСАНДРА МАРІТЧАКА.

Розпорядок міністра справедливости з 20. VI. 1931. р. ч. 71. поз. 577. В. з. в справі тюремного реґуляміну не робить ріжниці між політичними і кримінальними вязнями, хоч досі політичні вязні користувалися деякими правами, зас ованими в обіжнику мін Маковського з 1919 р.

У модерній науці криміналістики звертають велику увагу на виконання кари, вважаючи цю проблему чи не найважнішою частиною карного законодавства („Проєкти виконавчого карного кодексу"). Що правда, далекі ще від нас відносини, в яких можна би сказати за Л. **Polwarth**-ом, віцепрезидентом міжнародньої карної і пенітенціярної комсії, що: „Найкращою тюрмою була би тюрма без вязнів", але певним є, що полекші для політичних вязнів вповні відповідають їхньому характерові, поняттю гуманности та переконанням громадянства. Самі зрештою кримінальні вязні відносяться зі спеціяльною пошаною до політичних вязнів і бачать ріжницю між собою і тамтими. Критерії для політичних і звичайних проступків є ріжні, бо політичні проступки мають альтруїстичний, ідеольоґічний підклад. На наших очах політичні вязні перемінюються в президентів держав, міністрів, маршалів і інших державних достойників та зазнають пошани свого громадянства. Тому й трактування політичних вязнів повинно ріжнитися від трактування звичайних вязнів бо так каже льоґіка життя і доцільність виконання кари.

З огляду на те, що згаданий реґулямін дітке численних політичних вязнів українців, є справою відповідних наших чинників, а зокрема нашої Парляментарної Репрезентації, домагатися зміни цього реґуляміну.

### VI. ГОЛОС Д-РА ВОЛОДИМИРА СТАРОСОЛЬСЬКОГО.

Перш усього є фактом, що політичний „злочинець" є окремою катеґорією, окремим родом „злочинця". Свідомість того факту лежить глибоко в нашім почуттю права. Ця свідомість витворилася протягом тисяч літ. Остракізм маркантно відокремив політичного „злочинця" від звичайного і сказав примінювати способи правної реакції засадничо інші, ніж реакція на звичайний злочин.

Питання, чи зрівнання політичних вязнів зі звичайними є поступом, чи раекцією — є хіба питанням реторичним. Відповідь може бути тільки одна.

Ріжницю між політичними і звичайними вязнями визнавав австрійський вязничний порядок. В Росії витворилося шляхом звичаю, право, яке творило для політичних вязнів окремий порядок перебування їх у вязниці і норми цього права були строго бережені. В німецькому праві хоч і не було окремих приписів про трактування політ. вязнів, але там істнував окремий рід кари на свободі (твердиня — Фестунґ), так, що практично це розвязувало проблему політ. вязнів.

Що правда, кодифікаційна проблема політ. вязнів не була досі як слід вирішена. Це відчував не тільки правничий світ (теоретики і практики), як велику недостачу, але так само відчував це широкий загал, що цікавився публичними справами. Тому актуальною, а то просто пекучою була справа упорядкування становища політичних вязнів, шляхом закону, який формально вичерпуючо забезпечив би їм такі умовини життя у тюрмі, які, не перекреслюючи самої істоти кари вязниці, творили би її форми відповідно до якости й особливого характеру вчинків, через які найшлися вони у вязниці.

Не є розвязкою цієї пекучої проблеми останній розпорядок, яким перекреслено навіть дотеперішній стан, який хоч і недостаточно, а проте забезпечував політ. вязням окреме становище.

### VII. ГОЛОС Д-РА ЛЬВА ГАНКЕВИЧА.

Тюрма — це окремий світ.

Окремий світ і вязні. Вони діляться на кримінальних і політичних. Перший це еґоїсти, другий альтруїсти.

Кримінальні рекрутуються зі всіх слоїв суспільности, інтеліґенти і неінтеліґенти ріжної культури, темпераментів і походження, — політичні — це інтеліґентні одиниці, робітники, селяни, студенти, в більшости молоді люди.

Кримінальних (крім кількох злочинів, як душогубство, підпал) судять професійні суди, політичних *все* — суди присяглих.

Сам австрійський законодавець, якого хіба годі підозрівати у якихось спеціяльно ліберальних тенденціях, розріжняв вязнів і віддавав справи політичних вязнів судити суддям-громадянам, а не професійним.

Найбільше реакційний уряд в Европі, а саме в царській Росії, ще перед світовою війною признавав присяглі суди; „На політичного обвинуваченого видавано засуджуючий присуд, але всі, що брали участь в процесі, починаючи від прокуратора, поправді суґестіонували вязня і суґестіонували самих себе, що кожний, хто іде під суд за політичні переконання, це герой ідеї", (Станіслав Мацькевич, — „**Myśl w obcęgach**").

Так було у царській Росії.

Не пішла цим шляхом Радянська Росія. Знищила вона вправді царат, але не завела демократії. Нема вже там „героїв ідеї", а є контрреволюціонери, Чека і Соловки.

Не все **ex orientelux**, і тому чи не краще було би, коли би п. міністр в даному випадку взяв був собі готовий взір із Заходу?

— —

# Хліборобське самоврядування.

**2. Самоврядування добровільних хліборобських орґанізацій.**

Інструкція міністерства рільництва передбачує для самоврядування дві частини праці: а саме — безпосередню працю себто таку, яку самоврядування переводить і посередню, тобто таку, яку переводять добровільні хліборобські орґанізації, підтримувані самоврядуванням.

Безпосередніх справ, які в ділянці хліборобства має виконувати самоврядування, є небагато: 1) меліорації, переводжені на терені цілого повіту, 2) орґанізація раціональної ветеринарної опіки, 3) плянова ліквідація неужитків, 4) праці над хліборобським шкільництвом згідно з законом про народні рільничі школи з 9. VII. 1920, 5) підтримування годівлі та надзір над бугаями згідно з законом з 28. X. 1925 і 6) поборювання рослинних недуг та нищення шкідників на основі розпорядку з 19. IX. 1927.

При цьому інструкція виразно зазначує, що *самоврядування повинно в засаді виконувати свою працю через підтримування добровільних хліборобських орґанізацій*. Інструкція вважає неправильною тенденцію самоврядування, щоби заступити добровільні хліборобські орґанізації та уважає таке поступовання помилковим і шкідливим. Інструкція вважає, що хліборобські орґанізації гуртують найактивніші ідейні елєменти села, а це є обяв величезної і нічим незаступимої вартости. Це відноситься до загальних хліборобських орґанізацій, як теж і до ріжних спеціяльних фахових товариств, кооператив і т. д. Інструкція твердить, що ці *товариства є конечною умовиною і головним мотором поступу сільського господарства*, а тому повинні тішитися всякою допомогою й опікою самоврядування. Переходячи до льокальних сільських кружків хліборобських орґанізацій, інструкція твердить, *що вони є незаступимою плятформою праці* навіть для тих ділянок роботи, які має виконувати самоврядування безпосередньо. В заміну за підтримку, яку самоврядування дає отсим добровільним орґанізаціям, вони повинні підтримувати працю самоврядування, яка прямує до піднесення рівня хліборобства в повіті чи воєвідстві. Інструкція зазначує також, що вмішування територіяльного самоврядування в інші, ніж йому призначені ділянки праці в хліборобстві, може бути оправданим тільки окремими місцевими умовинами. А далі інструкція говорить, що було би прогріхом, колиб *самоврядування через свою акцію спинювало або перекреслювало корисну діяльність хліборобських добровільних орґанізацій*. А з цеї діяльности одна ділянка є майже монополем цих орґанізацій, а саме ділянка позашкільної сільсько-господарської освіти у кожній формі. Самоврядування може взятися до цеї праці тільки тоді, коли або нема хліборобських добровільних орґанізацій на данім терені, або їх праця є вповні неґативна.

Представивши так докладно розмежування праці самоврядування від добровільних хліборобських орґанізацій, інструкція каже, що орґаном, який координує у повіті працю усіх чинників над піднесенням хліборобства, є Повітова Хліборобська Комісія, а плян її праці повинен обіймати не тільки працю самоврядування, але також і працю добровільних хліборобських орґанізацій.

Допомога самоврядування добровільним хліборобським орґанізаціям, про яку говориться вище, мала би бути у двох формах: 1) субвенції, уділюваної з загальних комунальних фондів і 2) кредиту, уділюваного загальними комунальними кредитовими установами.

У дальшій частині інструкція обговорює, на яких умовинах можуть бути уділювані субвенції повітового самоврядування для добровільних хліборобських орґанізацій. І так субвенціонована орґанізація повинна виказувати одноцільну акцію в цілому повіті, при чому не треба субвенціонувати рівночасно аґенд і ділянок, ведених у даному повіті рівнобіжноількома орґанізаціями подібного типу. В тому випадку самоврядування повинно старатися получити ці ділянки праці, а коли це неможливе, то бодай їх скоординувати. Субвенціонована орґанізація повинна виказувати активність у праці, а також мати власні вплави із вкладок своїх членів. Орґанізація повинна узгіднити свій плян праці із загальною програмою, означеною державними чинниками (законами, розпорядками, інструкціями і т. д.). При цьому, при субвенціонуванні треба опиратися на тому, що треба підтримувати ті праці, які вже у повіті добровільні орґанізації ведуть, треба вимагати від орґанізацій узгіднення пляну праці з повітовою хліборобською комісією, субвенціоновані орґанізації повинні обслуговувати загал населення без огляду на те, чи воно належить до даної орґанзації, чи ні, субвенції мають бути уділювані на точно означувані цілиі, то тільки на предложені подрібні бюджети поодиноких орґанізацій. Повітові Хліборобські Комісії мають право перевірювати працю субвенціонованих товариств.

Далі подані там докладні інструкції для воєвідських і повітових самоврядних установ, які завдання мають вони виконувати безпосередньо, як підтримувати ріжні ділянки хліборобства та якими способами і засобами. Подібно подані ін-

струкції до: меліорації, загосподарення неужитків, ветеринарії, хліборобської освіти, рослинної продукції, годівлі тварин, хліборобського обезпечення, підтримування кооперації, будівництва й електрифікації.

Як видно, то інструкція міністерства рільництва сама підкреслює надзвичайну вагу добровільних хліборобських організацій, та з її тону виходить, що *не можна при праці оминати тих хліборобських організацій, які працюють на даному терені*, а яких необхідність і вагу так сильно інструкція підкреслює. Колиб брати виконання цеї інструкції за можливе, то треба було сподіватися якнайживішого розвитку добровільних хліборобських організацій, для яких органи самоврядування моглиб бути найвище плятформою взаїмної виміни думок та провірочним органом для вужиткування самоврядних субвенцій. Треба виразно зазначити тут, що субвенції, про які отсе мова, а саме субвенції воєвідського і повітового самоврядування на піднесення хліборобства, є призначені з комунальних податків та додатків до податків, які *майже в цілости платить місцеве хліборобське населення*. Тому цих субвенцій не треба вважати за ніщо інше, як тільки за правильне вужиткування самим хліборобським населенням своїх власних, ним зложених грошей.

Тому, що ця інструкція міністерства рільництва і розпорядок міністерства внутрішніх справ створювали нову плятформу для хліборобського самоврядування, обовязком нашої хліборобської установи „Сільський Господар" було заняти до цього ясне й інтересами нашого хліборобства подиктоване становище.

*Інж. Евген Храпливий.*

—o—



## Проєкт адвокатської ординації.

**Означення прав адвокатів і аплікантів.**

Рада міністрів у Варшаві на останньому своєму засіданні розглядала проект мін-ства справедливости, що відноситься до адвокатської ординації. На основі цього проекту адвокатура є самоврядною одиницею. В обсяг ділання цього самоврядування входить:

Впис на лісту адвокатів, адв. аплікантів і вичеркування їх з лісти, надзір над фаховою діяльністю адвокатури, визначування оборонців, заступників сторін, адміністрування адв. палатою та взагалі представництво інтересів адвокатури.

Адвокатські палати істнуватимуть в місці осідку апеляційного суду.

Які вимоги ставить проект до адептів адвокатського стану? Польське громадянство, повні права цивільні і громадянські, чистий характер, опанування польської мови в слові й письмі, покінчені правничі студії, відбута адвокатська аплікація і зложення вимаганих іспитів.

Цікаво, що на основі проекту адвокатська практика тревалиб тільки 5 літ, а не 7, як досі вимагано.

Від обовязку аплікації звільнені будуть особи, що повнили щонайменше два роки функції судді, прокуратора загального, військового або адміністраційного суду. Таксамо професори або доценти права та адміністраційні урядовці, що матимуть умовини, які ставиться до обняття становища судді.

Адвокат не може рівночасно займати становища постійного державного урядовця за виїмком становища міністра, державного підсекретаря й учителя. Не можна буде також працювати адвокатові у промислі і торговлі.

Щоби стати адвокатом, треба буде крім вище вичислених вимог, зложити посвідку патрона про готовість приняття на практику. Патроном може бути кожний адвокат, що вже щонайменше від пяти літ є вписаний на адвокатську лісту.

Дальше проект нормує устрій адвокатських палат, надзір над адвокатським самоврядуванням та вкінці дисциплінарне поступовання перед дисц.-судами.

Проект цей мав би увійти в життя 1. березня 1932 р. після ухвалення його в соймі.

Вибір адвокатських властей вже на основі нової ординації відбувся би протягом двох тижнів від часу введення її в життя.

—o—

# Після смерти М. Галущинського.

**ДАЛЬШІ ЗАЯВИ СПІВЧУТТЯ.**

В дальшій черзі подаємо заяви співчуття, що їх прислали до Т-ва „Просвіта", канцелярії УНДО, нашої Редакції або до родини Покійного отсі установи і громадяни:

Український Високий Педагогічний Інститут у Празі за підписом ректора Гармашова, управа „Союзу Українок" у Ковлі, Українська Громада в Берліні за підписом голови д-ра З. Кузелі і секретаря С. Чучмана, філія „Просвіти" в Збаражі, Повітовий Союз, кружок „Р. Ш.", читальня „Просвіти", Т-во „Український Дім", „Український Банк", кооператива „Сила", філія УКТ охорони дітей та опіки над молодю Міщанське Братство, Народня Торговля, Українська Бесіда, відділ Вз. Помочи Українського Учительства, орхестра при Т-ві „Український Дім", хор читальні „Просвіти", кооператива „Промисловець" — усі в Збаражі, чит. „Просвіти" в Базаринцях, філія „Просвіти" в Жовкві (якої голова о. Бараник ЧСВВ був разом з іншими делегатами з Жовкви на похоронах у Львові — філія відбула у себе жалібне засідання, видала посмертні клепсидри і її заходом відбулося поминальне богослуження 28. IX.; замість вінця на домовину виділ жовківської філії рішив зарядити надзвичайну збірку на дар „Просвіти"), Українське Т-во допомоги емігрантам з В. України в Ченстохові за підписами голови Бориса Шевченка і секретаря Степана Паладійчука, чит. „Просвіти" в Синевідську Вижнім, що теж відбула жалібне засідання і панахиду, чит. „Просвіти" в Розношинцях, ген. Сальський з Варшави, д-р З. Кузеля з Берліна, акад. д-р Степан Смаль-Стоцький з Карльсбаду, б. посол Павло Васильчук з Холму (зпоза тюремних крат), редакція „Записок ЧСВВ" у Львові за підписом о. Й. Скрутня, що прислав вислови співчуття також у власнім імени й ін.

**ЗАМІСТЬ ВІНЦЯ — НА „ПРОСВІТУ".**

Замість вінця на могилу бл. п. Михайла Галущинського переслали жертви на Т-во „Просвіта" отсі товариства в Збаражі (в золотих): філія „Просвіти" 25, Т-во „Український Дім" 25, Повіт. Союз Кооп. 25, кооп. „Український Банк" 25, кружок „Рідної Школи" 10, читальня „Просвіти" 10, філія УКТ охорони дітей та опіки над молодю 5, Т-во „Міщанське Братство" 5, Народня Торговля 5, Т-во „Українська Бесіда" 5, Окружний Відділ Взаїмної Помочі Українського Учительства 5, орхестра при Т-ві „Український Дім" 5, хор при читальні „Просвіти" 5, чит. „Просвіти" в Базаринцях 5, збірка від осіб присутніх на жалібнім засіданні 26.70. Разом 186.70 зол. Д-р Михайло Волошин у Львові 10, Лідія й Евген Жизневські 10, чит. „Просвіти" в Підбірцях 20, о. Юліян Дзерович 10 зол.

—o—

## Катастрофа в копальні.

Повідомляють з Будапешту, що в місцевості Вац підчас катастрофи копальні згинуло 6 робітників. Після вибуху вода залила галерію в копальні, в якій працювало 9 робітників; трьох з них урятувалося з великою натугою.

—o—



## З документів часу.

Нам прислано такий цікавий документ часу, який передаємо нижче без змін:

Rada Szkolna Powiatowa w Nadwórnej, dnia 25. czerwca 1931. r.

Nr. III/51—1795/31.

Do Kierownictwa szkół powszechnych w powiecie.

Szczegółowy rozkład materjału naukowego.

.... W szkołach niżej zorganizowanych (bez oddz. VII.), gdzie nie udziela się nauki o Polsce współczesnej, polecam uwzględniać w rozkładzie materjału naukowego z geografji Polski, „stosunki gospodarcze w Polsce" i „ustrój Państwa" i poświęcić na oba te tematy przynajmniej po 4 godziny. Nauczanie historji należy ująć tak, jak tego wymagają programy, a nie uczyć chronologji królów i wypadków. W oddz. IV. polecam opracować wiadomości z historji według grupy „Stosunek Polski do narodów ościennych", ze specjalnym naciskiem na stosunki między Polską a Rusią, a polakami i rusinami (Unja) dla wykazania: 1) że Małopolska Wschodnia to ziemie polskie (Nestor), 2) że Polska odnosiła się tolerancyjnie do wszystkich narodowości, że polacy z rusinami żyli i pragną żyć w zgodzie, że Ukraina to dawne dzikie Pole za Zbruczem, 4) że waśnie między polakami i rusinami leżą w interesie niemców, którzy od najdawniejszych czasów dążą do podboju ludów słowiańskich (zgoda buduje, niezgoda rujnuje). Grupę tę należy wyczerpać do końca kwietnia, a na maj przeznaczyć „Udział Polski w wojnie światowej i odzyskanie niepodległości" (organizacje wojskowe, Strzelec, drużyny, rola Marszałka Piłsudskiego, Legjony, wojna z Czechami o Śląsk, z Bolszewją, Cud nad Wisłą, uspokojenie zamieszek we Wschodniej Małopolsce, wywołanych przez niemców (Wasyl Wyszywany) dla szkodzenia Polsce i t. p....

Przewodniczący R. S. P.
Inspektor szkolny
Jan Motak wr.

## Трівога на Мадярщині.

Мадярський уряд оголосив недавно два розпорядки. В першому проголосив наглі суди, яким підлягають всі приготовані акції та вчинки, що мають на меті нарушити комунікаційну сполуку, в другому розпорядку забороняється всякі збори в замкнених льокалях і під голим небом. Господарська катастрофа, що довела до припинення виплат заграниці, бомбовий замах на потяг під Біятcorrection, якого учасників досі не зловлено, і нездарність уряду, що не в силі забезпечити нормальний хід господарського життя, все те викликало серед населення неспокій та невдоволення.

В Будапешті вибухла минулої неділі паніка, бо по місті пішла поголоска, що „прокинувшіся мадяри" демолюють нову жидівську синагогу і хотять побити учасників богослуження. Наслідком того всі будапештенські святині окружено військом, а вулицями пущено стежі. У вівторок нова трівога. Пущено поголоску, що паперовий пенґо, на основі урядового декрету, стратить вартість. З огляду на всі ті трівоги й неспокої уряд вже від тижня держить поліцію й військо в поготівлі. Жандармерія пильнує почтових будинків, водопроводів, залізничих двірців і т. п., а сотки поліційних агентів стежить рух на передмістях і публичних льокалях. Всюди загальне аденервування.

## Еспанська конституція.

Еспанський парлямент (кортези) радить над новою конституцією. На основі ухвалених засадничих постанов Еспанія оголошена „демократичною республикою фізичних і умових робітників", зорганізованих в устрою свободи й справедливости. Еспанська республика творить соконну державу, що уможливлює автономію громад і повітів. Кастилійська (еспанська) мова є урядовою мовою держави. Кожний еспанець обовязаний вміти по кастилійськи, що не виключує прав, загарантованих провінціяльним мовам і говорам. Держава має видати закон про соціяльну організацію, а його виконання буде доручено самоврядуванню. Державні закони мають першенство перед автономними

—o—

## Світові запаси золота.

Англійський секретар скарбу, відповідаючи на запит у палаті громад, зазначив, що скількість золотого гроша в Злучених Державах і Франції в дні 18. вересня ц. р. осягнула суму 58 міліярдів 575 міліонів франків. Всьо золото на світі можна обчислити приблизно на 12 міліярдів долярів. Обі згадані держави мають поверх 60 прц. світового запасу золота.

## Кріваві заворушення.

З Еспанії повідомляють, що в Севіллі прийшло до крівавих робітничих заворушень, при чому військо вжило зброї. Кількох робітників убитих, багато ранених, інші розбіглися.

Грізні заворушення відбуваються в Кашмірі, де проти зворохоблених гіндусів виступило військо. В боях коло Снантнаґ впало кількадесять гіндусів. В місцевости Сагопіян товпа напала на домівку поліції й знищила її. У Сріянґарі в сутичці були вбиті і ранені.



## Останні вісти

### НЕ БУДЕ ВІДНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ В ТЕРНОПОЛІ?

„Газ. Поранна" з 2. ц. м. повідомляє, що всякі поголоски про віднову розвязаної української гімназії в Тернополі неправдиві, дуже рішучо заперечили це тернопільські польські круги.

### ПЕРЕД ЗАСІДАННЯМ СОЙМУ.

Зачувати, що прем. Пристор виголосить експозе про загальне господарське положення на тлі всесвітньої кризи. У звязку з тим при I. читанні низки проектів законів опоз. клюби заповідають, що зажадають отворення дискусії та говоритимуть у справі експозе. Заповів це вже проф. Рибарський в імені Нар. Клюбу, а зроблять це й інші опоз. клюби. Тому кажуть, що засідання продовжиться та потреває кілька годин.

### ЗАСІДАННЯ СЕНАТУ.

Перше засідання сенату буде мабуть щойно 12. жовтня. Засідання сенатських комісій почнуться 7. жовтня. Здогадуються, що до того часу вплинуть до сенату перші проекти законів, ухвалені соймом.

### МАРШ. ПІЛСУДСЬКИЙ ЇДЕ ДО ЄГИПТУ?

„Вечур Варшавскі" (веч. видання АБЦ) повідомляє, нібито марш. Пілсудський поїде для відпочинку до Єгипту. Офіціяльні кола не дають про те ніяких інформацій.

### ВЕЛИКА ПІДВИШКА ПОЧТ. ТАРИФИ.

У Варшаві кружляють чутки, що в найближчих днях появиться розпорядок міністра почт про доплати в користь безробітних до обовязуючої почтової тарифи. Доплати торкатимуться мабуть лише краевих оборотів і виноситимуть 5 сот. від кожної почт. картки та листа.

### ПРЕЗИДЕНТА МІСТА ЛЬВОВА ВИБЕРУТЬ У ЖОВТНІ.

Президент м. Львова інж. Бжозовський поїхав до Варшави, щоби брати участь у засіданнях сойму. Його заступатиме віцепрез. Іжик. Нового президента м. Львова виберуть у половині жовтня.

### НАГЛИЙ СУД У ЛЬВОВІ.

Дня 2. жовтня ц. р. стане перед наглим судом у Львові 32-літний Кароль Квік, член банди залізничих „щурів", який відповідатиме за намагане розбиття вантажного вагону на шляху Львів-Самбір.

### ЗАМАХ НА ДИРЕКТОРА ВАРШ. ЗАЛІЗНИЦІ.

До кабінету віцедиректора варшавських залізниць прийшов бувш. залізничник із новгородського воєвідства Ст. Понятовський зі с. Василишки (пов. Щуцін) і стріляв до нього, одначе не вцілив. Понятовського арештували.

### БРІНІНҐ І КУРЦІЮС СКЛАДАЮТЬ СПРАВОЗДАННЯ.

Канцлер Брінінґ зложив вичерпуюче справоздання Гінденбурґові про переговори з фр. міністрами. Водночас Курціюс поінформував про ті переговори послів і амбасадорів тих держав, які можуть бути заінтересовані французько-німецькою господарською комісією і її плянами на майбутнє.

„Берзен Цтг." довідується з відповідальних кругів, що на французько-німецькій нараді не було мови про справи суто політичні. Також не торкали на конференції справ репараційних сплат та уділення Німеччині позички, поголоска, що балакали про дисконтування Францією більшовицьких векслів, неправдива.

На конференції розглядали справу нових ринків збуту, одначе те не означує, що Німеччина й Франція поділили між собою закордонні ринки. Франція витягнула на порядок справу мореплавства, одначе німецькі круги заявили, що в тій справі мусить забрати також голос Італія, Анґлія й інші надморські країни. „Берзен Цтг." пише, що справа утворення французько-німецької комісії ще остаточно не полагоджена.

### АВАНТЮРА ПРИ ВІДІЗДІ ФР. МІНІСТРІВ.

ПАТ повідомляє з Есену, що на двірці в Гамі підчас переїзду французьких міністрів до Парижа прийшло до авантюри, яку викликали два ґітлерівці. Вони кидали обидами на обох міністрів. Поліція арештувала обох. Це посли райхстаґу Кавфман і Фелер із Ельберштату.

### ПОЗИЧКА ДЛЯ ЮГОСЛАВІЇ.

Віденські дневники повідомляють з Білгороду, що югославянський міністр фінансів д-р Ґюріч поїхав до Парижа, щоби виєднати для Югославії короткоречинцеву позичку для покриття бюджетового недобору. Позичка має виносити міліярд динарів.

### ПАДУТЬ БОМБИ В СЕВІЛЛІ.

Повідомляють з Севіллі, що тамошню телеграфічну централю знищив вибух бомби. Бомбу кинули страйкарі-урядовці.

### ЛЯВАЛЬ І БРІЯН У ПАРИЖІ.

Ляваль і Бріян приїхали у Париж 29. вересня в год. 23.10. Витали їх дуже щиро. 5000 людей витало оваційно обох міністрів, як виходили з двірця. Кричали: Хай живе Ляваль, хай живе Бріян, хай живе мир! Поліція з трудом промостила дорогу міністрам. Міністри з китицями квітів при звуках марсиліянки відїхали на Ке д Орсей.

### ЛЯВАЛЬ ПРО НАРАДИ З БРІНІНҐОМ І КУРЦІЮСОМ.

Французький прем. Ляваль заявив кореспондентові Аваса, що фр. міністрам удалося сповнити дуже делікатну місію в Берліні. Швидко буде усталена фр.-нім. господарська комісія, яка буде розважувати справи обох народів. Ляваль сказав, що не посвятив ні одної частинки фр. інтересів у Берліні та не посвятить їх теж і в Вашинґтоні, зробить все, щоби полекшити труднощі Франції в звязку з світовою крізою.

## Обрядова нетерпимість.

Греко-кат. парохія в Городлі над Бугом розвивається від року успішно, маючи свою церкву, і користується замітним впливом серед довколичнього населення. Однак на свято Ч. Хреста відправлено в ній останне богослуження, бо в ночі церква згоріла зі всім внутрішнім уладженням, яке щойно недавно справлено. На основі зовсім певних познак вогонь підложили сфанатизовані вороги унії, вороги темні, бо не годні стерпіти великої освідомлюючої місії, яку на зразок галицький несе там греко-католицизм. Церква не була — на жаль — заасекурована. Однак парохіяни не тратять духа й думають вже про будову нової церкви.

## Допомога безробітним.

На засіданні центрального комітету для справ безробіття 28. ц. м. у Варшаві устійнено головні форми допомоги для безробітних. Допомога має на меті перш усього доживлювати, давати безробітним харчеві засоби й опал, а також ліки, одіж і мешкання. Доживлювання буде зводитися до видавання готових харчів, головно самотним особам і сублькаторам, які не мають змоги приладжувати собі їди дома. Допомога в натурі обіймає поміч харчеву й опалову і призначена головно для безробітних, що мають родину. Грошева допомога буде виплачувана тільки у виїмкових випадках, нпр. коли забракне продуктів, годі їх доставити і т. п. Признання допомоги буде залежати від орґанів комітету, які мають розслідити життєві умовини безробітного в його місці замешкання або на підставі заяви віродостойних осіб.

## Америка проти европейського демпінґу.

Міністр скарбу Злучених Держав і тарифова комісія обмірковують способи, якими можна би запобігти товаровому демпінґові европейських держав, що знесли золотий парітет у своїй валюті. Сенатор Ватсон домагається підвищення мита на товари з тих держав.

Канадійський уряд видав нові привозові декрети, що торкаються привозу з тих держав, які мають захитану або здепреціоновану валюту.

## Однорічна мораторія для більшовиків?

Повідомляють зі Штокгольму, що Радянський Союз задумує просити однорічної мораторії, бо з причини захитання курсу фунта штерлінгів не може платити рат за закуплені за кордоном товари. Торговельні кола, які постачали більшовикам машин і т. п. уряджень, потрібних до переведення пляну пятилітки, переляканi тою поголоскою.

# Димісія раненого міністра.

Китайський міністр закордонних справ Ванґ, якого китайці 28. вересня тяжко поранили, подався до димісії. Його наслідником іменований Альфред Ше.

## Відплив золота з Америки.

З Америки надходять вісти про великий фінансовий крах, що захоплює щораз більше банків. Відплив золота з Федерального Союзного Банку приймає катастрофальні розміри. В одному дні 28. вересня ц. р. цей банк відпровадив з рахунку ріжних емісійних банків дальших 31 і пів міліона долярів золотом, при чому 24 міл. 450 тис. долярів завантажено на кораблі, що ідуть переважно до Европи. Від 21. вересня, коли вибухла анґлійська фінансова кріза, до 28. ц. м. відплив золота з Америки осягнув суму 238 міліонів долярів.

Велике занепокоєння в американських банках викликала вістка про відступлення ріжних европейських держав від золотої валюти. Поголоска про припинення золотових виплат Італією, банкроцтво кількох американських банків, великі американські залеглости в Европі, все те викликало в Америці думку, що счеркнення воєнних довгів це єдиний спосіб видобутися із загального хаосу. Говорять також про ревізію золотого парітету важніших европейських валют а навіть про оперття валют на вартости найважніших товарів. А дехто домагається, щоби вашинґтонський уряд скликав міжнародню конференцію в справі валют. Зачувати, що пропозиція скликання такої конференції, заініційована іншою державою, була би прихильно принята вашинґтонським урядом.

У звязку з тим „Дейли Телеґраф" повідомляє, що минулого понеділка заладовано в Ню-Йорку 20 міліонів долярів золотом для Франції й поверх 1.250 тисяч для Голяндії. Крім того відложено коло 30 міліонів у золоті на невідомий рахунок. Відплив золота з Ню-Йорку одного тільки дня осягнув поважну суму 50 міліонів долярів.

Практичний наслідок відпливу золота з Америки вже показався. В дні 29. вересня ц. р. 10 банків Злучених Держав припинили виплати. Вклади в цих банках виносили поверх 20 міліонів долярів.

## Біржа.

**Гроші.**

Американський доляр 8·90·00—8·90·50, канадійський доляр 8·55·00—8·60·00, чеська корона 0·26·00—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·80 0·35·10, швайцарський франк 1·73·00—1·73·20, фунт штерлінгів 34·50·00—35·50·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 2·10·25—2·10·30

Золото: 20 корон 36·50·00—36·80·00, 20 франків 35·00·00—36·00·00, 20 німецьких марок 00·00·00—00·00·00 10 російських рублів 47·50·00—47·80·00.

Срібло: Австрійська корона 0·33·00—0·34·00, 5 австрійських корон 1·73·00—1·78·00, австрійський фльорен 1·87·00—1·89·00, російський рубель 1·40·00—1·46·00, копійки за рубель 0·70·00—0·73·00.

# Допомога укр. студентству.

**(З нагоди збірки на українського студента в теребовельськім повіті.)**

Дня 5. вересня ц. р. переводжено на території тернопільського воєвідства збірку на допомоговий фонд українському студенству. В теребовельськім повіті зорганізуванням збірки занялася секція молоді при філії „Просвіти". Провід секції, чи радше її голова, п. Сташків, притягнув до збіркової акції студентів, що перебували на вакаціях. До збіркової акції вдалося притягнути 23 особи зпоміж студентів (у тім 4 студентки).

Обсаджено 20 місцевостей на всіх 44; 24 місцевостей залишилися необсадженими. Високий процент необнятих збіркою місцевостей дасться пояснити тим, що багато студентів не хотіло взяти участи у збірковій акції, не зважаючи на заклики проводу секції молоді. Знозаж управа секції держалася засади, що збірку на українського студента повинні переводити тільки студенти власними силами.

Збірка, обмежена тільки на один-одинокий день, до того будень, вимагає дуже справного апарату, який би ділав всюди в один час. Не зважаючи на згадані перешкоди і неповність організаційної сітки, збірка в Теребовельщині випала в порівнанні з минулими роками досить добре. З дотеперішних підрахунків виходить, що зібрано в цілім повіті около 600 зол.

Найбільше зложили такі села, в яких були меткі збірщики. Під тим оглядом найкраще обоброблені місцевости в такім порядку: Теребовля (зібрано 160 зол.), Гумниська-Малів і Семенів, де збирали брати Гаврилюки, Завале, Кровінка, Романівка. Цілком не збирано в трьох місточках теребовельського повіту: Янові, Струсові і Будзанові.

В часі збірки показалося, що студентська збірка серед сільського населення дуже мало популяризована. Населення з малими виїмками довідувалося про збірку в день самої збірки. Вина в тому випадку паде по-части на українську популярну пресу, яка про збірку не писала, а по-части винна студентська централя і повітові організації студентства. Особливо наша популярна преса повинна бодай місяць перед збіркою містити статті, в яких булаб зияснена вага помочи українському студентові.

Багато студентів працює по читальнях як організатори хорів, трубних орхестр, режисери аматорських гуртків, але вони там працюють просто як молоді й інтелігентні громадяни. Про своє життя і про свої, так би мовити, потреби студенти нічогісінько не говорять громадянству. Тому не диво, що наше селянство радо витає працю студентів у часі ферій в читальні, але, неінформоване систематично про життя-буття студентів там в університетських містах, не має поняття, що студентам треба нині помогти більше як колинебудь.

Дуже важним чинником при влаштовуванні збірки є меткий збірщик, взагалі меткий і здисциплінований збірковий апарат. Половина успіху збірки залежить від справности того саме апарату. Наш селянин дасть радо, правда, деколи тільки 1 яйце, але вартість лепти міряється доброю волею і масовістю. Не менше важною справою при влаштовуванні студентських збірок є, щоби збірщик-студент мав доброго місцевого провідника. Без такого провідника молодий студент, як подорожній в лісі без компаса.

Випадків відмови жертв було дуже мало. Були тільки дві виразні відмови. Один інтелігент і один селянин відмовилися рішучо дати селянин ще й вилаяв збірщика. Інтересно, що на згаданих 600 зол. в теребовельськім повіті зложилися датки від інтелігенції (155 зол.) і від селянства (445 зол.).

Якщо вдалосьб утворити солідний студентський збірковий апарат і не було перешкод від органів влади, то в однім тернопільськім воєвідстві можнаб легко зібрати в кожнім повіті мінімум 1000 (тисячу) золотих, себто яких 17.000 зол. в цілім воєвідстві.

**Д-р Степан Годований.**



# НОВИНКИ



— **Хто користає з Кас Хорих.** На основі останніх обчислень в Касах Хорих на терені цілої Польщі є обезпечених 2,224.500 осіб. Найбільше членів виказують Каси у воєвідствах познанському, варшавському й келецькому, найменше в новгородському. Львівське воєвідство стоїть на шестому місці.

— **Україніка.** В літературному додатку до „Праґер Прессе" (ч. 38 з 20. IX.) поміщена стаття Д. Чижевського про гайдельберську виставку рисунків і малюнків німецьких поетів („Дойтше Діхтер альс Малер унд Цайхнер"), де м. і. згадується про малюнки та рисунки Шевченка, Сковороди, Гоголя та Куліша. — Парижські „Послѣднія Новости" з 10. вересня ц. р. принесли обширний фейлетон Р. Словцова „Дневникъ **Шевченко**" з приводу появи нового повного видання дневника Шевченка: Т. Г. Шевченко. Дневникъ. Предисловіе А. Старчакова, редакція, вступительная стаття и примѣчанія С. Т. Шестерикова. Издательство „Академія" Москва 1931. Сторін 437. — В тих-же „Посл. Новостях" (з 2. вересня ц. р.) оголосив проф. С. **Ернст** фейлетон з приводу століття уродин Миколи Миколаєвича **Ґе.** — В берлінському щоденнику „Дойтше Таґесцайтунг" помістив (Струп)ат фейлетоник „Українише Фолькслідер", в якому подано зміст викладу д-ра З. **Кузелі** про українські історичні пісні (ч. 301 з 28. червня). — „Дойтше Альґемайне Цайтунг" принесла перед кількома днями більшу рецензію д-ра Серафина на працю проф. **Кірбса** про „Східноевропейські держави", в якій оцінювач робить авторові поважні закиди щодо недокладної статистики українців у Польщі. — Білгородська „Політіка" містить обширну й прихильну оповістку про „Вече украјинске песме" (19. вересня). — **З. Куз.**

— **Митні зловживання.** Перед карно-скарбовим трибуналом у Львові ведеться розправа проти двох митних урядовців зі Львова, Маріяна Яхимовича і Едв. Новака та двох купців з Кракова, обвинувачених у митних зловживаннях, що принесли державному скарбові шкоду на 20 тис. зол.

— **З львівської хроніки.** З мешкання Сари Сафір (Смерекова 3) зникло полотно варт. 200 зол. — З гориша Льва Гартмана (Сонішна 39) пропало білля варт. 200 зол. — З кишені платця Дори Кнопф (Богданівка) зникла мошонка з 300 зол. — Від Анки Трілевич взяв на рахунок вінчання 700 зол. Станислав Глосніцький і оженився з іншою. — Володислав Солтис бавився по „війтівськи" і за авантюру відпочиває в холодній. — За підозріння крадіжки попав за крати Пелікан Вол. з вул. Собіського. — На віз Симона Гроса наїхало авто ч. Льв. 8557 на вул. Шпитальній і важко його поранило; віз знищений.

— **З краєвої хроніки.** Шість замаскованих, озброєних бандитів забрало 500 зол. у купця Ісаака Бурштина з Боляновиць, біля Мостиськ. — З Сяну виловили тіло невідомого потопельника. — У мостиській божниці танцював божевільний Самуель Бірнбавм, коли туди зайшли жиди, згіршені, вислали його до лічниці.

— **До чого доводить конфіската?** Останнє число краківського „Напшоду" приносить вістку, що видавництво виграло справу за відшкодування коштів сконфіскованих чисел часопису й тепер на основі судового присуду обложило секвестром чиншову державну каменицю. Секвестр тревати ме так довго, доки „Напшуд" не відбере собі тим чином від держави коштів конфіскат.

— **Арештування поліційного надкомісаря.** У Варшаві арештовано поліційного надкомісаря під замітом зловживання задля матеріяльного зиску. Назвище його держать з огляду на слідство у великій тайні.

— **„Чув, що десь дзвонили"...** Орґан варшавської православної митрополії „Слово", що для аґітації якусь частину матеріялу друкує теж українською мовою, робить таку „рекляму" новому щоденникові „Час", пишучи в числі 16. між ін.: „Редактором „Часу" є Микола Голубець, бувший редактор „Неділі". Як відомо, „Неділю" захопили в свої руки римо-католики (так і видруковано!), так що Микола Голубець, як православний був змушений до виступлення з того часопису, що значне відбилося на упадку „Неділі"... — Нема що казати: добра інформація, а ще ліпша „рекляма"!

— **Пожежа чотирьох ваґонів сірників.** На стації Біскупиці близько Познаня згоріли чотири вагони, в котрих були сірники. Пожежу гасило кілька відділів пожежної сторожі. Підчас гашення чотири особи попеклися.

— **Вміє обловитися.** У Вильні розпочалася карна розправа проти Олександра Вардинського, адміністратора великих дібр Воропаєво, власности гр. Конст. Пшездзецкого. Обвинувачують його в грубих зловживаннях, наслідком чого власник потерпів шкоду на міліон зол.

— **Пять тайних горалень на Виленщині.** Минулого тижня на области виленського воєвідства відкрила поліція пять тайних гаралень. Самогонку й урядження поліція забрала.

— **Німецький тунель під данціґським коридором.** Гурт німецьких інжинірів приготовив проєкт великого тунелю, який лучив би Німеччину з Данціґом і Східньою Прусією. Тунель був би так широкий, щоби міг помістити подвійний залізничий шлях, шлях для возів і авт. Колиб Польща на це погодилася, то поверхня данціґського коридору належалаб до Польщі, а підземний тунель до Німеччини.

— **Чесні представники влади.** Коло Баляччіци на Мадярщині впав пасажирський літак, що курсує між Парижем і Букарештом, причому згинуло 6 осіб. Слідство викрило, що жертви катастрофи були ограблені, а потому облиті бензиною і спалені. Підозріння звернулося проти місцевого бурмістра і команданта жандармерії, бо в їх помешканнях найдено частину зрабованих грошей.

— **Література на маневрах.** На маневрах червоної армії в ріжних сторонах СРСР. звертає увагу присутність радянських письменників. Їх приділила військова влада до окремих відділів війська, для яких випускають „полеві часописи". Цим робом надіються большовики скріпити вояковничий настрій вояків. Гуртки акторів уладжують театральні вистави, в яких йде пропаганда пятилітки та зброєнь Радянського Союзу.

— **Альохін побідником на шахових змаганнях.** Міжнародні змагання шахістів у Блед закінчилися таким вислідом: Альохін 20 і пів пунктів, Боголюбів 15, Німцевич 14, Фльор, Каштків, Боголюбів 15, Німцевич 14, Фльор, Каштків, Штольц і Відмар по 13 і пів, Тартаковер 13 пунктів.

— **Смерть утікачки з червоного раю.** На граничному відтинку Красівщина стежа кордонної большевицької сторожі застрілила 48-літню Анастазію Кокошкову, що хотіла перейти кордон із 14-літн. сином Іваном. Синові вдалося перейти кордон серед дощу куль.

— **Найменший віденець й віденка з найбільшою вагою.** В одному віденському ресторані відбулися змагання: найменшої висоти віденця й найбільшої ваги віденки. В змаганнях побідили, Степан Прошек, високий на 1 м. 21 цм. і Софія Шенавер, 35-літня вдова, яка важила 140 кг.

— **Одно вияснення.** У звязку зі статтею „Розбудова Музичного Інституту ім. Лисенка у Львові" („Діло", ч. 215) просять нас зазначити, що п. Надя Біленька перебуває не в Празі, але у Львові (вул. Здоровля 12), де дає лекції гри на фортепяні також приватно.



# Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам від дня 22. до 26. IX. 1931. включно за масло десерове пріма 2·90 зол., експортове 3·— зол., від 28—30 включно за масло десерове 2·80 зол., експортове пріма 2·90 зол., 30. IX. 1931. за літру молока 19—20 сот., літру сметани 1·10 зол., копу яєць 5·70 зол.

## Дописи.

ПЕРЕМИШІЛЬ. *(З подвигів шкільного інспектора п. Фішера.)* В Перемишлі урядує як шкільний інспектор п. Кароль Фішер, на 100 прц. явний ендек, ворог усього, що українське. Він за кілька останніх літ „зредукував" до четвертини українське вчительство в повіті. Спенсіонував передучасно пп. Ціпановських, Льва Посацького, Миколу Татуха, Степана Татуха і багато інших найкращих сил. Всі школи українські перемінив на польські і на декілька утраквістичних. Досі залишилася всього одна публична школа з українським викладом — це VII-клясова школа ім. М. Шашкевича в Перемишлі, удержувана „Рідною Школою". Ця саме школа стала сіллю в оці п. Фішера в останніх чотирьох роках. І так забрав п. Ф. з неї найкращі сили, як п. Новаківську, Німентовську, О. Чайковську, С. Чехович, М. Татуха, а наслав учителів, що й слова по нашому не знають і на українські запити дітей остентаційно не відзиваються. Минулого року несподівано завів собі п. Ф. утраквізм у школі ім. Шашкевича (у тій школі ніколи не було й досі нема ні одної польської дитини на кількасот українських дітей!). На представлення делеґації від Кружка „Р. Ш." в Перемишлі в особах пп. д-ра В. Загайкевича й інж. Бассараба п. Ф. (по своїй звичці з учительством!) офукнувся і радив з книнами їхати до Кураторії. Делеґати послухали п. Ф. і поїхали. В Кураторії розглянув п. куратор Питляковський вияснення відпоручників і поручив п. Ф. не робити ніяких змін та залишити українську викладову мову. П. Фішер по тій поразці присів, та в души прирік пімсту школі ім. Ш. Цього року не утраквізув наразі школи, тільки втяв іншу штуку. (Дуже цікава теж і ця обставина, що протиукраїнські потягнення сходяться завжди п. Фішерові по його нарадах з п. Ст. Римаром, ендецьким послом — і по вічу п. Римара). Отже цього року приказав п. Ф. батькам дітей примусово забрати діти зі школи ім. Шашкевича і вписати їх до польських шкіл, бо там, мовляв, „за мало" дітей... З викинених дітей назвемо нпр. Лесю Ленчик, Марію Владичинську, Ольгу Фединяк, Броню Гірняк і інші. Яким правом це сталося, ніхто не знає. П. Ф. нічого й нікого не узнає і робить, як йому подобається. До пояснення Фішерівського „за мало" дітей додамо, що в Перемишлі є 11 шкіл з польським викладом і одна-одиіська на всю західну область від Львова з українським. Українські діти і з самого Перемишля, і з околиці мають тут одиноку змогу кінчити освіту в VII. кл. школі й пізніше переходити до IV. кляси гуман. жіночої чи мужеської гімназії, або до держ. учит. семинарії. Ясно отже, що нікотра польська, хочби й найкраща під научним оглядом школа не може дати нашим дітям потрібної підготовки. Це розуміє вповні Львівська Шк. Кураторія, тільки п. Фішера це ніщо не обходить. У нього рішає тут тільки зоольоґічний шовінізм і тому він рішився знищити ту школу по змозі якнайскор... хаємо п. куратора, щоби вглянув у ... зарядив, що слід.

## Нові книжки й журнали

### КНИЖКИ.

**КАЛЕНДАР В-ТВА „РУСАЛКА"** 1932. Рік вид. IV. Ст. 64.

### ЖУРНАЛИ.

**ЛІТЕРАТУРНО-НАУК.-ВІСТНИК.** XXX. Т. CVII. Книжка X. За жовтен... Зміст: Улас Самчук: Кулак. Н. Вертил... прийде ніч. Ярослав Ярий: Пастелями... сендз: Дівчина з золотого заходу. Пе... нік: Бандитська історія. Ів. Гончаренк... ратурні пелюстки. Олекса Стефанович... няшного". Евген Маланюк: Петербург... ратурно-історична тема. С. Мак-Клетч... чино, прокинсь!" Мирон Кордуба: Щ... слів у справі „Найважнішого моменту ... України". Д-р С. Чехович: Вячеслав ...ський як історик. Д. Донцов: Від Карла... до Адама Сміта. Томас Ман: До Молоді... Джінс (пер. д-р В. Левицький): Початок... нець всесвіту. Бібліоґрафія. Нові книжки...

**УКРАЇНСЬКИЙ ПАСІЧНИК**, орга... „Сільський Господар" і Пасічницької К... тиви „Рій" у Львові. Р. IV. Ч. 10. Жовтен...

—o—

# ОГОЛОШЕННЯ

## Театри.

**Великий Міський Театр:**
Нечинний.

**Театр Ріжнородностей:**
Четвер, 1. жовтня, година 7·30 веч. „Коли вернешся?"
Пятниця, 2. жовтня, година 7·30 веч. „І що з таким робити?".

## Кіна.

АПОЛЬО: „Десятьох із Павяка".
ЛЕВ: „Десятьох із Павяка".
МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Веселий поручник" (Моріс Шевальє.)
МІРАЖ: „Графиня Парижа".
ОАЗА: Звукова фільма „Король прошаків".
ПАЛЯС: Звукова фільма „Чар танга".
ПАН: „Звукова фільма: „Монте Карльо".
ПАСАЖ: „Караюча рука" (Гут Ґібста) й додатки.
ПРОМІНЬ: „Кохання та сльози Шопена".
СОНЦЕ: „Під прапором кохання" і 2-актова комедія.
СТИЛЕВЕ: „Студент із Праги" та звукова комедія".
УПХА: „Пат і Патахон у тарапатах", „Жінка, яка бажає гріху" (Нора Ней).
ХИМЕРА: „Жінка яка ніколи тебе не забуде" (Ліль Даговер, Іван Петрович).

## Програма радіо.

**Пятниця 2. жовтня 1931.**

**Кенігсберг** (217,1) 19·30 Форт. речит. **Липськ** (259,3) 19·30 Музика штр. орхестри **Братислава** (278,8) 18·00 Мадярська музика. **Бреслав** (325) 16·00 „Пар і тесля", оп. Льорцінґа. **Брно** (341,7) 19·30 „Тайна", опера Сметани. **Штрасбург** (345,2) 20·30—22·30 Концерт. радіоорх. **Гамбург** (372,2) 19·30 Форт. і скрип. музика. 20·00 Хоральний концерт. **Букарешт** (394,2) 20·00 Військова музика, 21·15 Румунська музика. **Берлін** (419) 19·40 Концерт радіоорх. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 20·45 Концерт хору. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт. **Лянгенберг** (472,1) 20·00 Тр. з Ню-Йорку „Про що говорять в Америці". **Прага** (486,2) 20·00 Концерт радіоорх. **Мілано** (500,8) 21·15 Камеральна музика. **Відень** (516,4) 20·15 З німецьких опер. **Мінхен** (532,9) 20·45 Симф. концерт. **Будапешт** (550,5) 22·15 Циганська музика. **Осльо** (1071,4) 20·00 Симф. концерт. **Калюндборг** (1153,8) 20·10 „Sonatire transatlantique", 20·50—21·50 Міжнародня музика, 22·50 Старі мистці.

**Субота 3. жовтня 1931.**

**Липськ** (259,3) 20·00 Кабарет. **Моравська Острава** (263,4) 22·20 Радіофільм (Комедія, пісні і танці). **Гамбург** (372,2) 20·15 Концерт військової орх. **Букарешт** (394,2) 17·00 Легка рум. музика, 19·30 Тр. з опери румунської. **Берлін** (419) 15·30 Продукції діт. хору, 20·00 „Сон літної ночі 1931 р.", веселий вечір. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Рим** (441,2) 21·00 „Дафне", оп. Мудж. **Гельсінгфорс** (453,8) 17·30 Естонські пісні, 18·45 Гарфове сольо. **Лянгенберг** (472,4) 17·00—18·00 Концерт мандол. орх., 20·15 Веселий вечір. 23·30—1·00 Мистці джезу. **Прага** (486,2) 21·00 Концерт дутої орх. **Відень** (516,4) 17·35 Вальси і марші (симф. орх.) 19·45 Скрипк. сонати Бетовена. 20·30 Віденський вечір. **Рига** (524,5) 16·00 Година Ліста. **Будапешт** (550,5) 17·30 Циганська орх., 20·45 Конц. опер. орх. **Люблiана** (575,8) 18·30 Сальон. квінтет. **Ленінград** (1000) 18·00 Тр. з „Дому культури". **Осльо** (1071,4) 18·15 Народня музика; 22·05 Попул. конц. радіоорх. **Калюндборг** (1153,8) 21·45—23·00 Веселий вечір (радіоорх., пісні, рецит. саксофон), 24·00 Ратуш. дзвони. **Кенігсвустергаузен** (1634,9) 20·15 Німецько-австр. академія.

### ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

**Пятниця 2. жовтня 1951.**

**Львів** (380,7) 11·58 Астрон. час з Варшави. 12·10, 16·15, 16·45, 19·35 Музика з грам плит. 13·10, 14·50, 15·45 Комунікати. 15·10 Авдиція для дітей. 15·25 „Огороди при домах", відч. 16·00 З життя співацьких товариств. 16·30 „Шахи". 16·50 Літер. гутірка по франц. 17·10 Авдиція для хорих. 17·35 Відчит. 18·00 Концерт солістів. 19·00 Всячина. 19·20 „Великоміське подвіря", фейл. 19·40 „Про новочасні ієроґліфи", відч. 19·55—20·10 Комунікати. 20·15 Симф. концерт. 22·30 Комунікати. 22·40—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

**Субота, 3. жовтня 1931.**

**Львів** (380,7) 11.58 Астроном. час з Варшави. 12.10, 15.10, 15.40, 17.50 Музика з грам. плит. 13.10, 14.50 Комунікати. 15.25 „Фотографії людських усміхів", відч. 15.45 Військові відомости для всіх. 16.00 Слуховище для молодших. 16.30 Концерт для молоді. 16.50 Комунікат. 16.55 „Церковна унія", відч. 17.35 „Цар чи обманець", відч. 18.00 Богослуження. 19.00 Всячина. 19.20 Комунікат. 19.25 „Про кріпкий оптимізм у сучасній кризі", відч. 19.40 Рільничі відомости. 19.55, 20.00,20.10 Комунікати. 20.15 Легка орх. музика. 22.00 „На овиді", фейл. 22.15, 22.20, 22.25 Комунікати. 22.30 Муз. Шопена. 23.00—24.00 Танкова музика з „Багателі" у Львові.

## ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

— **Український Наддніпрянський Театр Дир. М. Карабіневича.**
СТОПНИЦА:
1/X „Вій".
2/X „Воскресення".
БУСК:
3/X „Гриць".
4/X „Вій".
5/X „Запорожець".
6/X „Аза".

Театр у скорім часі обїде Галичину і Волинь з найновішим репертуаром: „Сорочинський Ярмарок", „Бар-Кохба", і „Левін".

**Український театр під адм. проводом І. Волощука.**
ПЕРЕВОРСК:
1. X. Ой не ходи Грицю.
2. X. Циганка Аза.
З Переворска у своїм турне вступить театр на 2 вистави до Перемишля. Репертуар буде оголошений в часописах.

**Високоповажані Панове Адвокати: д-р Ярослав Дудикевич в Бібрці і д-р Тарас Коритовський в Калуші** зволять приняти вислови найщирішої вдячности і подяки за успішну, безкорисну, получену з трудами, коштами й заходами оборону підписаних перед городським і окружним судами у Львові за проступок § 298. к. з. (в справі Калуського Пласту). — **Іван Аронець. — Степан Бандера.— Бережницький Теодор. — Филемон Біленький. — Степан Гладишовський. — Микола Козоріс. — Демян Кушлик. — Мацолівна Ольга. — Мацола Ізидор. — Микитка Осип.— Володимир Ничай.** — Дарія Посацька. — **Дарія Рубчаківна. — Елеонора Скрутівна. — Стефанія Чорпітова.**

## ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

**Г**ОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайх**'а Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 130

**Т**АНЦІ найновіші, елеґантний льокаль, добірне товариство, замкнені кружки. **Інститут танців „Sten"**. Коперника ч. 20. Вписи 6—8. 596 1—3

**М**АШИНІСТКУ прийму. Оферти до канцелярії адвоката д-ра Жука в Буківську. 579 2—3

**М**ЕШКАННЯ для студіюючих враз з харчем Фортепян дома. Кадецька 12, двері 8. 581 2—2

**М**ИХАЙЛО КМЕТИК, син Ілька і Марії, Анни зі Свидової згубив військову книжку яку отсим уневажнюю. 583 2—2

**Т**ОРГОВЕЛЬНИЙ ПОМІЧНИК має дві гімн. кляси, провадив три і пів року кооп., покінчив кооп. курс три і пів місячний, уміє писати на машині, працював в українських установах, на що може предложити свідоцтва і посвідки, прийме якенебудь заняття і денебудь за скромною винагородою. Зголошення слати до „Діла" для „Безпритульного".

**Т**ОНЦЯ ОЧАБРУК, подай свою адресу! — Оксана Озаркевич-Бірецька, Городок Яг. 590 1—4

**Н**АПРАВА диванів, килимів Терльова, Собеского 21. тел. 43-38. 593 1-3

**К**ІМНАТА умебльована з окремим входом зараз до винайму. Супінського 8 ч. дв. 1. 594 1—3

**М**УЗИКАЛІЯ. „Танґо Стефи" на цитру Безкоровайного, 1 зол. 587 1-5

**Оголошуйтеся в найстаршім укр. щоденнику „ДІЛО"!**

## ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не від...

Спеціяліст недуг легенів, серця і ...
**Д-р Фелікс Г...**
**Львів, Листопада 30.** ...
1206 Пересвітлення Рентґеном ...

**Д-р Ростислав БІ...**
**Коперника 48, пове...**

†

**о. Василь ЗАЛУЦЬКИ...**
парох Коршева,
**упокоївся в Бозі по довгій і т... кій недузі заосмотрений св. Т... нами проживши 64 літ.**
Похорони тлінних останків від... дуться в Коршеві дня 2/X. з го... рано. На цей сумний обряд за... шує Товаришів і Знайомих По... ного РІД...

**ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ**
членів „Руського Народного ... зар. стов. госп. з об. пор. в Го... в ліквідації" відбудуться в Городк... в домі під ч. 38, вул. Ріжницька, ... жовтня 1931, год. 11. перепол. з ... денним порядком: 1) Звідомлення ... лянс. 2) Вибір надз. ради. 3) Приняття ... незголошених вірительностей. 4) Ре... рації. 588 Лікві. упра...

**Конкурс**
на директора гімназії „Р. Ш." в Р... тині. — Подання вносити негайно ... Головної Управи „Рідної Школи". ...

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ТРИКОТАР...
**КАТРІ ВЕНЬҐЕ...**
ЛЬВІВ, вул. КОСЦЮШКА ч. 3. пар...
Виконує замовлення на всякі три... ські вироби і перерібки по дешевих ... нах з краєвої і заграничної волічки ... Робота солідна, товар першої я... 514

**Руханку** гігієнічну ритмічну
для дітей і старших веде
**Оксана Суховерськ...**
від 1. жовтня н. р. в салі „Праці" ... ноц ч. 8. I. п. — Вписи: 1, 2 і 5 жовтня ... 567 від год. 5—7 попол.

За редакцію відповідає Олександер Костик.
Видає Видавнича Спілка „Діло".
З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок ...